

TEN, KTERÝ DÁVÁ VŠEMU ŽIVOT

Skutky 17,16-34

Biblický text, který jsme četli, asi není typickým textem pro slavnosti díkůvzdání. Přece, jak jsme si jistě povšimli, myšlenku Boží štědrosti a přejnosti také výrazně obsahuje. V tom příběhu zastihujeme apoštola Pavla v baště řecké filosofie, v Athénách. Je zde možná skoro až neplánovaně. Přichází sem vlastně po útěku z Tesaloniky a Beroje, kde se proti němu zvedlo velké pozdvižení. Athény působí téměř jako Pavlův azyl a pouhá zastávka na cestě dál. Dlouho se zde patrně nezdržel. (Dále šel do Korintu, kde působil mnohem déle). Přesto využil čas, kdy čekal na příchod svých spolupracovníků, ke zvěstování evangelia také v Athénách. Krom jiného je tento příběh i příkladem Pavlovy nápaditosti, s jakou se dokázal přizpůsobit místním podmínkám a tvořivě je využít ve zvěstování. Procházel se totiž Athénami a pozoroval přitom, jak pestrý je tam náboženský život a uctívání bohů. Velmi jej to rozrušovalo, čteme. Patrně jej velmi zarmucovalo, když viděl, kolik úsilí a námahy a pečlivosti věnují Athéňané uctívání marných a neživotných model. Narazil přitom i na zvláštní oltář zasvěcený „neznámému bohu“. Ve své úctě k bohům Athéňané patrně nechtěli zapomenout na žádného, ani sobě dosud neznámého.

Pavel v tom spatřil příležitost. Zcela přirozeně navázal na to, co Athéňané znali, a tak nenásilně navazuje na jejich vlastní představy. Ovšem zároveň je o mnoho převyšuje svou zvěstí o Bohu, který není jen doplňkem k plejádě řeckých bohů, ale který je jedinečný, ano jediný, zato skutečný a živý. Rozmlouval o tom s lidmi na náměstí (na *agoře*). Do řeči se s ním dali i zástupci filosofických škol – epikurejci a stoici. A nakonec jej pozvou na *Areos pagos*, Areopág. Byl to pahorek v Aténách, kde se konaly soudy. Pavel je ovšem spíše než k soudu pozván k filosofické disputaci. Athéňané jej nechtějí soudit, spíše se chtějí dozvědět něco nového, což prý bylo pro tamní obyvatele typické: „*Všichni Athéňané i cizinci, kteří tam pobývají, ničemu totiž nevěnují tolik času jako tomu, že vykládají a poslouchají něco nového*“ (v. 21). A tak má apoštol možnost oslovit i je. Tak kdo to tedy je, ten „neznámý bůh“, kterého káže tento cizinec?

1. Pán nebe i země

Na prvním místě jim o svém Bohu říká, že „*učinil svět a všechno, co je v něm*“ (v. 24). V původních řeckých mýtech byly samy země a nebe božské podstaty. Pavel oproti tomu zvěstuje Boha, „*který učinil svět a všechno, co je v něm, ten je pánem nebe i země*.“ To všechno, co starověký člověk považoval za božské bytosti či mocnosti, není nic jiného než stvoření Boží. Podle některých je např. i 1. kapitola knihy Genesis osvobozující polemikou se soudobými východními mýty, které podobně viděly v zemi, nebi a moři nevyzpytatelné božské mocnosti. Nikoliv, nejsou to žádné mocnosti ani bohové, je to prostě dobré Boží stvoření. I Pavel ve své řeči zdůraznil, že Bůh, kterého zvěstuje, je „pánem nebe i země“. On stojí nade vším a všechno vyšlo z jeho ruky. On je svrchovaným Tvůrcem a tím i Pánem všeho viditelného i neviditelného.

Jako takový, pokračuje Pavel, tento Bůh „*nebydlí v chrámech, které lidé vystavěli, a ani si nedává od lidí sloužit, jako by byl na nich závislý*“ (v. 24-25). Bůh je svrchovaným Pánem. Není závislý na lidech. Ani na jejich (třebaže skvostných) stavbách (chrámech), ani na lidské „obsluze“.

2. Všemmu dává život

Je tomu právě naopak. A to je to druhé Pavlovo poselství o „neznámém Bohu“: „*Vždyť je to on sám, který všemu dává život, dech i všechno ostatní*“ (v. 25). A tu jsme oklikou přes Athény už přímo zpět tématu neděle díkůvzdání. Bůh nepotřebuje být lidmi živen, obsluhován či ošetřován. Naopak je to on, který dává všemu život, dech a všechno ostatní. Když Pavel nejprve zdůraznil svrchovanost Boží nade vším (Pán nebe i země) i jeho nezávislost na lidech (nepotřebuje jejich chrámy a obsluhu), mohlo by to vyznívat tak, že Bůh je značně vzdálený a odtaziť. Že je tak svrchovaný, a tak nezávislý, až je vlastně nedosažitelný. Ale tak tomu podle Pavla není. I když je Bůh zcela svrchovaný a naprosto nezávislý na lidech, přece zároveň zůstává také starostlivým a štědrým, pečujícím Otcem svého stvoření. Ano, celého stvoření. Je to tak, že Bůh nejen dal všemu povstat, ale vše také stále udržuje a oživuje. Jinak řečeno, Bůh nepotřebuje od lidí ničeho, zato všechno potřebné lidem (a všemu ostatnímu) dává.

To slovo „dává“ je tam důležité. Ukazuje nám na to, že život, dech i všechno ostatní, jsou darem od Boha. Bůh je dává. Dává rád a svých darů nelituje. Je to vlastně slovo o Boží dobrotě. Všem, co učinil daroval a stále dává život. Krásně to vidíme v příběhu o stvoření člověka. Byl stvořen z prachu země. Zůstával neživou věcí, dokud mu Bůh nevdechl „*v chrůpáku dech života*“; jen tak se stal člověk „*živým tvorem*“ (Gn 2.7).

Pavel tedy představuje Boha jako svrchovaného Tvůrce a Pána celého univerza. A připomíná, že Bůh dává všem život a všechno potřebné k životu. O této Boží štědrosti a péči mluví Bible různými způsoby. Např.: „*Bůh má moc zahrnout vás všemi dary své milosti, abyste vždycky měli dostatek všeho, co potřebujete, a ještě vám přebývalo pro každé dobré dílo, jak je psáno: 'Rozdělil štědře, obdaroval nuzné, dobrota jeho trvá navěky.'*“ (2K 9,8-9). Je to ten „*kteří dávají semeno k setbě i chléb k jídlu*“ (2K 9,10). List Židům nám zase říká, že Bůh skrze Krista stvořil i věky. A je to on, Kristus, Boží Syn, který „*jako, odlesk Boží slávy a výraz Boží podstaty, nese všechno svým mocným slovem*“ (Žd 1,2-3). Ten, který všechno stvořil, také všechno nese, udržuje svým mocným slovem. Všem dává život. V listu Jakubově zase čteme: „*Každý dobrý dar a každé dokonalé obdarování je shůry, sestupuje od Otce nebeských světél*“ (Jk 1,17). Tedy vše dobré, co máme, sestupuje jako dar od Otce v nebi. Atd. Těch povzbudivých slov Písma, která představují Boha jako dobrého, milosrdného a štědrého dárce najdeme jistě mnohem více.

Proti němým a hluchým modlám zvěstuje Pavel Boha živého, Pána nebe i země. Proti bohům, kteří neodpovídají, zvěstuje Boha starostlivého a štědrého, který má péči o všechny lidi, i o ty, kteří jej zatím nevidí a nehledají. To je tam také velice zdůrazněno. A vede to k té třetí zprávě o „*neznámém bohu*“.

3. **Vždyť jsme jeho děti**

„*Vždyť jsme (všichni) jeho děti*“ (v. 28). Pán Ježíš na jednom říká: Bůh „*dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé*“ (Mt 5,45). A Pavel to zase jinak vyjádřil slovy: Bůh „*přece není od nikoho z nás daleko*“, a dokonce ocituje i řeckého básníka: „*Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme, jak to říkají i někteří z vašich básníků: 'Vždyť jsme jeho děti (dosl. „rod“)'*“ (v. 28). Pavel, příslušník vyvoleného Božího národa, Izraele, a dokáže vidět daleko za (tehdy dosti výlučný) svět židovstva a uznává, že Bůh má přece péči nejen o ten svůj lid izraelský, ale o všechny lidi na celém světě, ba dokonce v celých dosavadních dějinách: „*Bůh však prominul lidem dobu, kdy to ještě nemohli pochopit, a nyní zvěstuje všem, ať jsou kdekoliv, aby této neznalosti litovali a obrátili se k němu*“ (v. 30). Židé Pavlovy doby si nejspíše mysleli, že oni sami jsou těmi jedinými pravými dětmi Božími, o které Bůh pečuje. A Pavel řekne na adresu Athéňanů: *Vždyť jsme jeho děti – tedy i vy!* Pravda, dětmi třeba všelijak odcizenými, vzdálenými, ale pořád Božími dětmi, které on nepřestává hledat, nepřestává se jim připomínat a nepřestává o ně pečovat. Bůh stvořil svět a dává lidem dobré dary proto, jak píše Pavel: „*aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat, a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko*“ (v. 27). Bůh si nehraje s člověkem na schovávanou. Člověk se svým hříchem Bohu odcizil a vzdálil, ale Bůh jej nepřestává milovat, hledat ho a připomínat se mu, obdarovávat ho, zda by se přeci jen člověk ve svém životě jednou nezastavil a nezačal přemýšlet, komu by měl za svůj život i dobro a krásu poděkovat.

Při příležitosti díkůvzdání si tedy i my můžeme připomenout ty tři Pavlovy myšlenky ze jeho kázání na Areopagu:

- 1) **Bůh je Pán nebe i země** (v. 24). I náš život je v jeho ruce. Existence světa ani našeho života není v ruce nějakých mýtických sil či jakéhosi osudu nebo nahodilosti. Je především v ruce Pána nebe i země.
- 2) **Bůh všem dává život, dech a všechno ostatní** (v. 25). Také my žijeme, pohybujeme se a jsme v něm.
- 3) **Vždyť jsme jeho děti**. (v. 28). A v Ježíši Kristu už nejsme dětmi odcizenými a vzdálenými, ale blízkými pro jeho prolitou krev. Za to vše můžeme nejen dnes děkovat.